

УДК 334.72:631.115.11:005.52

ЛИПКАНЬ О. В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛИХ ФОРМ АГРОБІЗНЕСУ

Стаття присвячена дослідженню особливостей оцінки виробників сільськогосподарської продукції малих форм господарювання. Проаналізовано за кількісним критерієм та узагальнено зарубіжний і вітчизняний досвід стосовно класифікації малих форм господарювання. Окреслено специфіку інтересів різних груп користувачів інформації, одержаної у процесі проведення оцінки фінансового стану малих підприємств. Обґрунтовано, що оцінка фінансового стану відіграє основоположну роль в механізмі прийняття ефективних управлінських та організаційних рішень.

Ключові слова: мале підприємство, фінансовий стан, агробізнес, капітал, інвестиції, користувачі інформації.

Постановка проблеми. Стабільне зростання аграрної економіки, підтримка конкурентоспроможності галузі, ріст рівня зайнятості, активізація процесів інноваційної та інвестиційної привабливості залежать від ефективної системи управління господарюючих суб'єктів. Особливу роль у прийнятті управлінських рішень відіграє вивчення фінансового стану підприємств, результати якого є важливими для внутрішніх (адміністрація підприємств, фінансово-економічні та маркетингові служби, працівники організації) і зовнішніх (кредитні організації кредиторів, інвесторів, інвестиційних компаній, держави) користувачів.

Зазначимо, що значні зміни у діяльності підприємств, пов'язані зі змінами зовнішнього та внутрішнього середовища, зумовлюють ускладнення інтерпретації результатів фінансового аналізу. Так, труднощі полягають у неможливості порівняння фінансових показників підприємств різних типів і видів економічної діяльності, зокрема малих організацій, а саме: складність інтерпретації структури балансу організацій, неможливість її порівняння із еталонами (науково обґрунтованими нормативами, середньогалузевими показниками); зниження інформативності бухгалтерської звітності суб'єктів малого підприємництва; складність урахування факторів, що впливають на фінансовий стан малих організацій. Все це потребує обґрунтування напрямів удосконалення існуючих методичних підходів до оцінки фінансового стану малих форм господарювання в аграрному секторі економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі методичні аспекти фінансового аналізу підприємств малого бізнесу розглянуто у наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних учених-економістів: Лисенко А. М., Недовоз Ю. Ю., Пожарицької І. М., Рахматуліна Р. Р. та ін. Однак, зазначена тематика не втрачає своєї актуальності і потребує подальшого практичного обґрунтування. Донині залишається багато невирішених питань щодо методики та показників фінансового аналізу підприємств малого агробізнесу.

Метою статті було узагальнення особливостей діяльності та оцінки фінансового стану малих форм господарювання агробізнесу та обґрунтування специфіки процедури фінансового аналізу в інтересах різних груп користувачів інформації.

Матеріал і методика дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовували такі загальнонаукові та спеціальні методи: вибірковий, узагальнення, аналізу, порівняння, структурно-функціональний. Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні документи України, наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених-економістів та Internet-ресурси.

Основні результати дослідження. Як відомо, до малих виробників агробізнесу можна віднести малі підприємства, фермерські господарства, обслуговуючі й виробничі кооперативи та особисті селянські господарства, однак однозначності у законодавчій базі та науковій спільноті щодо їх визначення немає. Так, основними особливостями малих форм господарювання є особиста участь родини чи її членів у здійсненні діяльності та певні обмежуючі критерії. До таких критеріїв насамперед віднесемо розміри сільськогосподарських угідь, кількість працівників (найманих) осіб та обсяг виручки.

Зазначимо, що у зарубіжній практиці використовують різні підходи та критерії для віднесення виробників сільськогосподарської продукції до домогосподарств населення. Так, у США не вважають фермерами й відносять до домогосподарств виробників сільськогосподарської продукції, які мають річний дохід від її реалізації менший від 1000 дол. США. У країнах ЄС господарствами населення вважаються виробники сільськогосподарської продукції, чие землекористування не перевищує 1 га сільськогосподарських угідь [1]. Російський вчений Д.А. Милованов так класифікує малі форми господарювання: особисті подвір'я населення, селянські фермерські господарства, індивідуальні підприємці, що здійснюють сільськогосподарську діяльність, сільськогосподарські споживчі кооперативи та підприємства з чисельністю постійних працівників до 60 осіб і розміром виручки до 400 млн рублів ($\approx 99,5$ млн грн за курсом НБУ на 16.03. 2017 р.) [2].

Водночас, на думку науковців, особисті селянські господарства, індивідуальні господарства, фермерські господарства, фізичні особи-підприємці й малі підприємства – товариства з обмеженою відповідальністю, доцільно відносити до форм малого підприємництва на селі [3].

У свою чергу, Т. Яворська вважає, що поділ малого бізнесу в сільському господарстві має диференціюватися залежно від площі земельних угідь наступним чином: I (до 20 га) – особисті селянські господарства та дрібні фермерські господарства; II (від 20 до 100 га) – сімейні фермерські господарства; III (від 100 до 500 га) – фермерські господарства та сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм господарювання [4]. Однак, вважаємо, що окрім площі земельних угідь для підприємства необхідно враховувати ще й інші критерії.

На нашу думку, як основні кількісні критеріальні ознаки віднесення суб'єктів господарювання до малих форм слід виділити наступні:

- 1) кількість найманих працівників – до 10 осіб;
- 2) форма оподаткування: а) звільнені від оподаткування – сільський зелений туризм (сільські садиби) і ОСГ; б) 1 група платників єдиного податку – тільки фізичні особи, які не використовують працю найманих осіб; вид діяльності – роздрібний продаж товарів на ринках та/або надання побутових послуг населенню; ставка податку – від 1 до 10 % мінімальної заробітної плати; в) 2 група платників єдиного податку – тільки фізичні особи; кількість найманих працівників не більше 10 осіб; вид діяльності – надання послуг, у тому числі побутових; ставка податку – від 2 до 20 % мінімальної заробітної плати;
- 3) площа землекористування (для тих видів малих форм господарювання, які функціонують у сфері сільськогосподарського виробництва) – до 10 га землі. Обмежувальні параметри малих форм господарювання певним чином ускладнюють процеси формування фінансових відносин.

Особливостями розвитку малих форм господарювання в агробізнесі, що пов'язані із фінансуванням діяльності, є наступні: нестача власних коштів, необхідних для ефективної організації; недоступність позичкових коштів, що зумовлено нестійким фінансовим станом, відсутністю кредитної історії та необхідного забезпечення кредиту; обмеження щодо одержання держпідтримки; неможливістю здійснення випуску цінних паперів.

Водночас, серед особливостей, пов'язаних із організацією маркетингу, треба виділити: незначні масштаби діяльності; обмеженість доступу до заняття ринкових ніш, високий рівень конкуренції із крупними і середніми підприємствами; низький попит на продукцію. При цьому необхідно враховувати також особливості зі спрощеною організаційною структурою: здебільшого власник малого підприємства є й керівником; відсутність фінансово-економічних служб, покладання функцій з управління фінансами на головного бухгалтера або на самого керівника, що призводить до низького рівня ведення бухгалтерського обліку, відсутності фінансового планування, обмеженості проведення аналізу фінансового стану організації; неефективне управління персоналом і, відповідно, високий рівень плинності кадрів. Отже, можна дійти висновку, що в малих формах господарювання відсутня система проведення оцінки фінансового стану та обліку результатів діяльності.

Для суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (відповідно до статті 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні») встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати. Норми Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» затверджені наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15.03.2000 р. за № 161/4382 (зі змінами та доповненнями) [5].

У зв'язку із виявленими особливостями ведення діяльності малими підприємствами розглянемо характеристику інтересів різних груп користувачів інформації, яка одержана у процесі аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання (табл. 1).

Отже, як було зазначено вище, малі підприємства характеризуються відсутністю у більшості з них фінансово-економічних і маркетингових служб, високою плинністю кадрів, тому інтереси внутрішніх користувачів нечітко виражені та спрямовані насамперед на задачі оперативного (короткострокового) управління та аналізу.

Власники передусім зацікавлені в ефективному використанні вкладених коштів та віддачі від них. Цей аспект аналізується на основі показників рентабельності. Власники оцінюють, яку частку прибутку їм можна вилучити як винагороду і скільки коштів направити на фінансування розвитку організації в перспективі, а також проводять аналіз фінансових звітів для знаходження шляхів підвищення дохідності капіталу та досягнення стабільного стану організації (рис. 1).

Наступним етапом аналізу фінансового стану малого підприємства є діагностика імовірності банкрутства. Аналіз на основі дослідження показників ліквідності дає уявлення про здатність підприємства погашати зобов'язання у визначені терміни. Потім аналізують показники активності, розраховується тривалість операційного та фінансового циклів.

Таблиця 1 – Характеристика інтересів різних груп користувачів інформації, яку одержано у результаті проведення оцінки фінансового стану малого підприємства

Група користувачів	Внесок у діяльність організації	Компенсація за внесок	Інтереси	Напрями проведення фінансового аналізу
<i>Внутрішні користувачі</i>				
Власники (адміністрація)	Організація управління підприємством	Заробітна плата (прибуток)	Успішний розвиток організації, оптимізація фінансово-господарської діяльності	Усі аспекти діяльності, які характеризують фінансовий стан організації, але першочерговий інтерес до імовірності банкрутства та рентабельності
Інвестори, інвестиційні компанії	Позичковий капітал (інвестиції)	Повернення грошових коштів, проценти	Одержання високих доходів у перспективі; мінімізація та нейтралізація можливих ризиків збитків (або недоодержання доходів) до мінімуму	Імовірність банкрутства, рентабельність, ліквідність, фінансова стійкість, а також показники ефективності інвестицій (NPV, PI, PP, IRR та ін.)
Кредитори	Позичковий капітал	Проценти і повернення суми основного боргу	Своєчасна оплата підприємством товарів (робіт, послуг), а також виплата процентів по заборгованості	Імовірність банкрутства, поточна ліквідність, ділова активність (зокрема, оборотність кредиторської заборгованості)
Держава	Субсидії (якщо це передбачено малому бізнесу)	Податки і збори	Зростання економіки країни; узагальнення інформації про фінансовий стан підприємств за видами економічної діяльності, регіонів і країни в цілому	Усі аспекти діяльності підприємств різних видів економічної діяльності, які характеризують фінансовий стан

Банки	Банківський кредит	Проценти і повернення основного боргу	Можливість повернення суми боргу, а також погашення процентів по кредиту і оплата за клієнтське обслуговування	Усі аспекти діяльності підприємства, які характеризують фінансовий стан організації
-------	--------------------	---------------------------------------	--	---

Джерело: складено автором.

Власники зацікавлені також у забезпеченні стабільної діяльності підприємства у довгостроковій перспективі і фінансової стійкості, для чого необхідно визначити здатність організації своєчасно розраховуватися за основні та оборотні виробничі засоби з метою забезпечення процесу безперервного виробництва за рахунок нормальних джерел формування. Окрім цього, для визначення ступеня фінансової стійкості підприємства необхідно розраховувати коефіцієнти автономії та фінансового левериджу, відображати ступінь фінансової залежності [6].

Оцінка фінансового стану відіграє важливу роль у механізмі прийняття менеджментом малого суб'єкта господарювання управлінських рішень. На основі результатів аналізу приймаються рішення про залучення кредиту або про використання фінансового лізингу, про нарощення обсягів виробництва продукції, скорочення витрат, розробку фінансових планів.

Щодо зовнішніх користувачів підприємства, інвесторів як нинішніх, так і потенційних – організації або сторонні особи – зовнішні користувачі бухгалтерської (фінансової) звітності, які зацікавлені в фінансовій стійкості, фінансових перспективах підприємства-позичальника у перспективі, можливостях малого підприємства сплачувати проценти за позичковими коштами і своєчасно погашати борги, забезпечувати повернення інвестицій.

Для інвесторів першочергового значення набуває аналіз даних на довгострокову перспективу, оцінка ризиків недоодержання доходу. Отже, аналітичний етап аналізу в інтересах інвесторів слід розпочинати із оцінки фінансової стійкості підприємства, а також із розрахунку довгострокової імовірності банкрутства.

Система показників рентабельності дозволить оцінити загальну результативність фінансово-господарської діяльності організації, її інвестиційну привабливість. Важливим є також здійснення оцінки поточної і перспективної ліквідності, розрахунок показників ділової активності підприємства. Інвестори зацікавлені у прискоренні оборотності кредиторської заборгованості та оборотних активів.

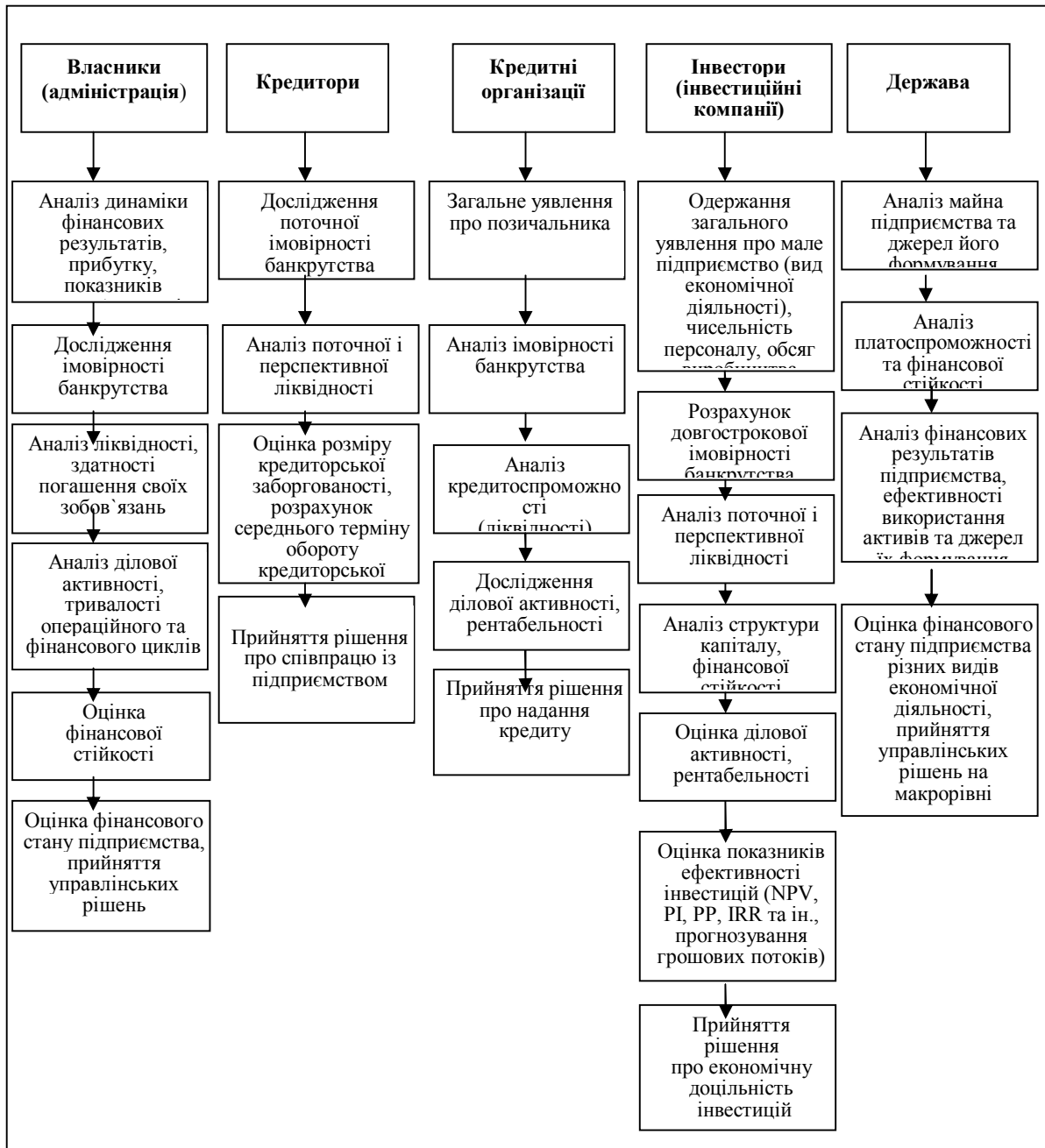

Рис. 1. Складові фінансового аналізу малих сільськогосподарських підприємств із урахуванням інтересів різних груп користувачів.

Джерело: складено автором.

Окрім того, інвесторам необхідна загальна інформація про підприємство (організаційно-правова форма, вид економічної діяльності, чисельність персоналу, обсяг виробництва продукції, обсяг продажів, динаміка статей активу і пасиву балансу), показників ефективності інвестицій (чистий приведений дохід (NPV), індекс рентабельності інвестицій (PI), норма рентабельності інвестицій (IRR), термін окупності інвестицій (PP)).

Для нинішніх та потенційних інвесторів, які вкладають кошти в інвестиційні проекти, основний інтерес представляє здатність організації відтворювати позитивні грошові потоки від використання інвестицій, які не лише забезпечують повернення коштів, але й приріст добробуту. Тому в процесі прийняття рішень інвестори приділяють основну увагу вільному грошовому потоку, який може бути спрямованим в їх розпорядження. Вільний грошовий

потік підприємства (free cash flow to the firm – FCFF) – це грошовий потік після оподаткування від операційної діяльності за вирахуванням чистих інвестицій в основний і оборотний капітал, доступний інвесторам (кредиторам і власникам) [7]. Для інвесторів (інвестиційних компаній) неточна оцінка фінансового стану підприємства може призвести не лише до недоодержання додаткового доходу, але й до втрати вкладених коштів.

Кредитори малого підприємства – вузька група осіб, а саме постачальники та інші кредитори, в яких підприємство здійснює придбання сировини, матеріалів, товарів, а також які надають різні послуги. Для цієї групи користувачів особливий інтерес становить здатність організації своєчасно і повністю сплачувати свої поточні зобов'язання на основі умов, визначених в укладених договорах або діючим законодавством, а також оцінка можливостей укладання контрактів, стабільності організації та перспектив її функціонування [8].

Важливо при цьому визначити поточну (короткострокову) загрозу банкрутства, а також визначити поточну та перспективну ліквідність: по-перше, порівнявши абсолютні значення груп активів організації за рівнем ліквідності, із відповідними групами її зобов'язань, об'єднаних за термінами їх погашення; по-друге, розрахувавши основні коефіцієнти ліквідності, вивчивши їх динаміку та порівняти їх із середньогалузевими значеннями.

Важливе значення має інформація про динаміку розміру кредиторської заборгованості, середнього терміну обороту кредиторської заборгованості. Від того, наскільки якісно буде проведена кредитором оцінка фінансового стану організації, буде залежати імовірність одержання оплати за надану сировину, матеріали, послуги. Для кредиторів заборгованість організацій відображається у звітності у вигляді показника «Дебіторська заборгованість». Відповідно, недоодержання оплати призводить до збільшення простроченої дебіторської заборгованості і безнадійних боргів [9].

Комерційні банки надають організації коротко- та довгострокові кредити, тобто, насамперед, є зацікавленими у можливості їх погашення та оплати процентів. Окрім цього, банки здійснюють розрахунково-касове обслуговування підприємств, у зв'язку із чим важливою є інформація про здатність організації сплатити клієнтське обслуговування, а також наявності достатнього обсягу грошових коштів на розрахунковому рахунку. Очевидно, що у зв'язку зі хронічною нестачею у малих підприємств фінансових ресурсів для комерційних банків важливо провести всебічний аналіз їх фінансового стану, насамперед, оцінку кредитоспроможності.

Зазначимо, що на попередньому етапі аналізу банку необхідно скласти загальне уявлення про організацію-позичальника. При вивченні звітності особливу увагу необхідно приділити виявленню проблемних статей балансу, оцінити динаміку результируючих показників господарської діяльності, а також провести аналіз показників структури активу та пасиву балансу.

З метою проведення комплексної оцінки фінансового стану малого підприємства доцільно провести аналіз об'єктів із використанням методів горизонтального аналізу, вертикального аналізу і коефіцієнтного аналізу. Важливим етапом є аналіз ліквідності на основі порівняння відповідних груп активів за рівнем ліквідності із групами пасивів за рівнем терміновості погашення зобов'язань, а також розрахунку коефіцієнтів поточної ліквідності, швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності.

Вважаємо, що кредитним організаціям при прийнятті рішення про надання кредиту доцільно провести оцінку фінансової стійкості, а також розрахувати коефіцієнти автономії, фінансового левериджу та маневреності. Досліджуючи ділову активність малого підприємства, необхідно розрахувати коефіцієнти оборотності та визначити тривалість операційного і фінансового циклів. Оцінку ефективності роботи підприємства доцільно проводити за показниками фінансових результатів, коефіцієнтів рентабельності (рентабельності продажів, рентабельності всього капіталу, рентабельності власного капіталу).

На завершальному етапі дослідження доцільно оцінити імовірність банкрутства підприємства, для цього треба встановити достатність наявних грошових коштів і грошових еквівалентів, запасів для погашення короткострокових зобов'язань з метою досягнення фінансової незалежності підприємства.

Оцінка фінансового стану відіграє важливу роль у механізмі прийняття рішень кредитними установами, оскільки від ступеня ефективності проведення оцінювання підприємства-позичальника буде залежати повернення суми боргу та процентів по ньому. У свою чергу, високий рівень простроченої заборгованості негативно позначається на основних показниках та якості активів банку.

Необхідно зазначити, що інтереси держави, які проявляються через податкові та статичні органи, спрямовані на узагальнення інформації у всіх напрямках фінансового стану підприємства за видами економічної діяльності, регіонами і країною в цілому.

Висновки. Встановлено, що нині недостатньо уваги приділяється оцінці фінансового стану малих підприємств агробізнесу та існують труднощі щодо якісної інтерпретації результатів фінансового аналізу, зумовлені неможливістю порівняння із єдиними науково обґрунтованими нормами, зниженням інформативності бухгалтерської звітності суб'єктів малого підприємництва, а також складністю урахування факторів, які впливають на фінансовий стан малих організацій.

З метою найбільш повного розкриття сутності оцінки фінансового стану малих підприємств агробізнесу були визначені показники (сторони діяльності), які відображають інтереси різних груп користувачів фінансової інформації. Систематизація показників фінансового стану малих організацій проведена залежно від інтересів різних груп користувачів фінансової звітності на основі виявлених відмінностей у діяльності малих форм господарювання в агробізнесі, які пов'язані із характерними для них умовами господарювання. Окрім цього потребують обґрунтування методичні підходи щодо розрахунку показників фінансового стану із урахуванням спрощеного підходу до ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, зокрема, слід уточнити групування активів за рівнем ліквідності та пасивів – за термінами погашення зобов'язань.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шульський М. Г. Організаційно-економічні основи функціонування малих господарських формувань у сільському господарстві / М. Г. Шульський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.disslib.org/orhanizatsiyno-ekonomichni-osnovyfunktsionuvannja-malykh-hospodarskykh-formuvan-u.html>.
2. Милованов Д. А. Развитие малых форм хозяйствования в агропромышленном кластере: автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. экон. наук: спец. «Экономика и управление народным хозяйством» / Д. А. Милованов. – Москва, 2012. – 22 с.
3. Матусова О. М. Розвиток малого підприємництва на селі в умовах СOT / О. М. Матусова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economist.lacruax.com/rozvitok-malogo-pidpriyemnictva-na-seli-v-umovaxsot>.
4. Яворська Т. Особливості визначення критеріїв малого бізнесу у сільському господарстві / Т. Яворська // Аграрна економіка. – 2009. – № 3–4. – Т. 2. – С. 34–37.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>
6. Івахненко В. М. Експрес-аналіз фінансового стану підприємств / В. М. Івахненко, К. Г. Кириченко // Вчені записки. – 2012. – № 14. – Ч. 2. – С. 179–186.
7. Садовник О. В. Використання методу вільного грошового потоку концепції VBM у системі прийняття рішень підприємства / О. В. Садовник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irbis.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/1170/1/Sadovnyk.pdf>
8. Піхняк Т. А. Проблеми кредитування малих підприємств в Україні та напрями їх вирішення / Т. А. Піхняк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – № 22. – С. 232–237.
9. Кулаков В. О. Стан кредитування малого та середнього бізнесу в Україні / В.О. Кулаков, О. Г. Курган, О. І. Павленок // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 2 (36). – С. 143–146.

REFERENCES

1. Shulskyu, M. H., Orhanizatsiyno-ekonomichni osnovy funktsionuvannya malykh hospodarskykh formuvan u silskomu hospodarstvi [Organizational and economic bases of functioning of small business units in agriculture] <http://www.disslib.org/orhanizatsiyno-ekonomichni-osnovyfunktsionuvannja-malykh-hospodarskykh-formuvan-u.html> [in Ukrainian].
2. Mylovanov, D. A. (2012), Razvytye malukh form khozyaystvovanyya v ahropromushlennom klasterе [Development of small forms of management in the agro-industrial cluster]. Extended abstract of candidate's thesis. Moskva, 22 p. [in Russian].
3. Matusova, O. M. Rozvytok maloho pidpriyemnytstva na seli v umovakh SOT [Small businesses in the countryside in the WTO] <http://economist.lacruax.com/rozvitok-malogo-pidpriyemnictva-na-seli-v-umovaxsot> [in Ukrainian].
4. Yavorska, T. (2009). Osoblyvosti vyznachennya kryteriyiv maloho biznesu u silskomu hospodarstvi [Features defining the criteria of small business in agriculture]. Ahrarna ekonomika, 3-4, pp. 34–37.

5. Polozhennya (standart) bukhhalterskoho obliku 25 «Finansovyy zvit sub'yekta maloho pidpryyemnytstva [Provision (Standard) 25 Financial Report of a small business] <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> [in Ukrainian].
6. Ivakhnenko, V. M., Kyrychenko K. H. (2012). Ekspres-analiz finansovoho stanu pidpryyemstv [Express analysis of financial condition of enterprises]. *Vcheni zapysky*, № 14, pp. 179–186.
7. Sadovnyk, O. V. Vykorystannya metodu vilnoho hroshovoho potoku kontseptsii VBM u systemi pryynyattya rishen pidpryyemstva [Using the concept of free cash flow VBM system of decision-making businesses] <http://irbis.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/1170/1/Sadovnyk.pdf> [in Ukrainian].
8. Pikhnyak, T. A. (2012). Problemy kredyтуvannya malykh pidpryyemstv v Ukrayini ta napryamy yikh vyrishennya [Problems lending to small businesses in Ukraine and ways of their solution]. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny*, № 22, pp. 232–237 [in Ukrainian].
9. Kulakov, V. O., Kurhan, O. H., Pavlenok, O. I. (2014). Stan kredyтуvannya maloho ta serednoho biznesu v Ukrayini [State of lending to small and medium business in Ukraine]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu*, № 2 (36), pp. 143–146. [in Ukrainian].

Особенности проведения финансового анализа предприятий малых форм агробизнеса

Е.В. Лыпкань

Статья посвящена исследованию особенностей оценки производителей сельскохозяйственной продукции малых форм хозяйствования. Проанализирован по количественному критерию и обобщен зарубежный и отечественный опыт относительно классификации малых форм хозяйствования. Определена специфика интересов различных групп пользователей информации, полученная в процессе проведения оценки финансового состояния малых предприятий. Обосновано, что оценка финансового состояния играет основополагающую роль в механизме принятия эффективных управленческих и организационных решений.

Ключевые слова: малое предприятие, финансовое состояние, агробизнес, капитал, инвестиции, пользователи информации.

Features of the financial analysis of enterprises of small forms of agribusiness

O. Lypkan

The article investigates features assess agricultural producers of small forms. The experience of foreign and domestic classification of small forms of management on quantitative criteria was analyzed. By the criteria of agricultural producers to small agribusiness forms are: number of employees, the form of taxation and land area. Options for some way complicate the financial relationship of small businesses include: lack of own funds, the unavailability of borrowed funds, restrictions in receiving state support, the inability of securities, small scope of activity, low demand and high competition from large and medium-sized enterprises insufficient staff. All of the leads to problems in the system of assessing the financial condition and results of business accounting small businesses. The study outlines the specific interests of various groups of users of information obtained in the process of analyzing the financial condition of small forms of agribusiness. Thus, the interests of investment companies is the prospect of high returns, minimizing and neutralizing potential risks, or losses to a minimum. Therefore, among the major areas of financial analysis of potential investors is likely bankrupting, profitability, financial stability and performance of investments. However, the priority for investors is possible to calculate these figures in the long term. Small business owners interested in analyzing the effectiveness of financial resources and the impact of them. These aspects evaluated by the profitability, factors of autonomy and financial leverage. There are analyzing financial statements to find ways to increase return on capital and achieve stable financial condition. The results of the financial analysis company management decisions on the feasibility of a loan, the possibility of using financial leasing. For all categories of users is important information about the dynamics and dimensions payable. For banks need information on sufficient funds in the current account and the creditworthiness of the company. Proved that the evaluation of the financial condition plays an important role in the mechanism of effective management and organizational decisions. Found that now not enough attention paid to assessing the financial condition of small farms due to the lack of methodological approaches based calculation of simplified approach to accounting.

Keywords: small business, financial condition, agribusiness capital.

Надійшла 30.05.2017 р.